

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 2

การตั้งปัญหาและสมมติฐานการวิจัยนิเทศศาสตร์

หัวข้อเนื้อหา

1. การตั้งปัญหาการวิจัย
2. หลักการในการตั้งปัญหาการวิจัย
3. ตัวอย่างการตั้งปัญหาการวิจัยนิเทศศาสตร์
4. การตั้งสมมติฐานการวิจัย
5. ประเภทของสมมติฐานการวิจัย
6. ตัวอย่างการตั้งสมมติฐานการวิจัยนิเทศศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. อธิบายการตั้งปัญหาการวิจัยได้ และสามารถตั้งปัญหาการวิจัยนิเทศศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของสมมติฐานการวิจัยแต่ละประเภทได้
3. ตั้งสมมติฐานการวิจัยนิเทศศาสตร์ได้

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. วิธีสอน

- 1.1 การสอนแบบบรรยายประกอบ Power Point
- 1.2 การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
- 1.3 การสอนแบบอภิปรายและแบ่งกลุ่มทำงาน

2. กิจกรรมการเรียนการสอน

- 2.1 ให้ผู้เรียนไปศึกษาเอกสารอ้างอิง เอกสารประกอบการสอนในเรื่องการวิจัยนิเทศศาสตร์ โดยแบ่งแยกเป็นหัวข้อการตั้งปัญหาวิจัยและการตั้งสมมติฐานการวิจัย โดยให้หาตัวอย่างงานวิจัยทางนิเทศศาสตร์ที่น่าสนใจและทันสมัยนำมาศึกษา
- 2.2 ให้ผู้เรียนนำเรื่องที่สืบเสาะมาสรุปในรูปเอกสารพร้อมนำตัวอย่างมาอ้างอิง
- 2.3 ให้ผู้เรียนนำตัวอย่างงานวิจัยทางนิเทศศาสตร์ มาแสดงผลงานบนแผ่นป้ายนิเทศ

สื่อการเรียนการสอน

- 1.เอกสารประกอบการสอน ตำราและหนังสือเกี่ยวกับการวิจัยนิเทศศาสตร์
2. Power Point ในหัวข้อเรื่องดังนี้
  - 2.1 การตั้งปัญหาการวิจัย
  - 2.2 หลักการในการตั้งปัญหาการวิจัย
  - 2.3 ตัวอย่างการตั้งปัญหาการวิจัยนิเทศศาสตร์
  - 2.4 การตั้งสมมติฐานการวิจัย
  - 2.5 ประเภทของสมมติฐานการวิจัย
  - 2.6 ตัวอย่างการตั้งสมมติฐานการวิจัยนิเทศศาสตร์

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากความกระตือรือร้นในการสืบค้นหัวข้อที่มอบหมาย
2. พิจารณาจากความร่วมมือของผู้เรียน ในการนำหัวข้อที่สืบค้นมาอภิปราย
3. ประเมินจากความตั้งใจและความถูกต้องในการตั้งปัญหาวิจัยและสมมติฐานวิจัยโดยประยุกต์จากตัวอย่างงานวิจัยทางนิเทศศาสตร์ที่นำมาแสดงผลงานบนแผ่นป้ายนิเทศ

บทที่ 2

การตั้งปัญหาและสมมติฐานการวิจัยนิเทศศาสตร์

ผศ.วิโรจน์ ศรีหิรัญ

หากกล่าวเพื่อให้เข้าใจได้โดยง่ายแล้ว การทำวิจัยเปรียบเหมือนการเล่นเกมนอบคำถาม โดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ มาเป็นวิธีการหรือเครื่องมือในการตอบคำถามดังกล่าว ดังนั้นการวิจัยจึงเริ่มต้นด้วย “การตั้งปัญหาวิจัย” หรือคำถามวิจัยที่เราต้องการหาคำตอบ ซึ่งเมื่อเป็นการวิจัยทางนิเทศศาสตร์ ปัญหาหรือคำถามวิจัยจึงต้องเป็นคำถามเกี่ยวกับการสื่อสารทุกรูปแบบของมนุษย์ และคำตอบที่ได้รับจากผลการวิจัยก็จะเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม การหาคำตอบการวิจัยสามารถใช้วิธี “การตั้งสมมติฐานการวิจัย” ซึ่งเป็นการคาดคะเนคำตอบของการวิจัย ที่ต้องใช้การทดสอบสมมติฐานมาเป็นเครื่องมือในการหาคำตอบดังกล่าว ดังนั้นในบทนี้จึงจะกล่าวถึง “จุดเริ่มต้น” ของการวิจัยคือการตั้งปัญหาการวิจัยและการตั้งสมมติฐานการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่ง “บทสรุป” ของการวิจัยคือการสรุปผลการวิจัยต่อไป

การตั้งปัญหาการวิจัย

การวิจัยควรเริ่มต้นจากการปัญหาวิจัยหรือคำถามวิจัยที่ผู้วิจัยมีความสงสัย ยังไม่รู้ หรือยังไม่แน่ใจในคำตอบ โดยผู้วิจัยต้องการหาคำตอบ หาความรู้ และหาความจริงของปัญหาหรือคำถามนั้น อย่างน่าเชื่อถือด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

โจแอนน์ คีย์ตัน (Joann Keyton, 2006, pp.20) แห่งมหาวิทยาลัยแคนซัส สหรัฐอเมริกา กล่าวว่า โปรดจำไว้ว่าการวิจัยเป็นขั้นตอนในการตั้งคำถามและหาคำตอบ เช่นเดียวกับที่นักสืบต้องสำรวจขอบเขตของอาชญากรรม เพื่อให้ทราบว่าจะต้องเริ่มต้นจากจุดใด ผู้วิจัยต้องระบุหัวข้อหรือปัญหาเพื่อมุ่งเน้นการตั้งคำถามที่ต้องการหาคำตอบ การระบุคำถามหรือปัญหาการวิจัยจึงเป็นกิจกรรมแรกในกระบวนการวิจัย

ความหมายของปัญหาการวิจัย

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2557, หน้า109) ศาสตราจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ได้ให้นิยามปัญหาการวิจัยหรือโจทย์การวิจัย (research question) ไว้ว่าอาจรู้จักกันในชื่อต่างๆ อาทิ ปัญหาการวิจัย ปัญหานำการวิจัย คำถามการวิจัย คำถามนำการวิจัย หมายถึง ประเด็นคำถามหลักที่มีการระบุอย่างเป็นทางการ และใช้เป็นแนวทางหลักในการขึ้นนำทิศทางและแนวทางในการดำเนินการวิจัย

เอมอร จังศิริพรภรณ์ (2560) ปัญหาการวิจัยคือ ประเด็นที่นักวิจัยสงสัยและต้องการดำเนินการเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง ทำให้มีลักษณะข้อสงสัยของผู้วิจัยต่อสถานการณ์ทั้งที่เป็นความแตกต่างและไม่แตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง และที่สำคัญปัญหานั้นไม่สามารถหาคำตอบด้วยสามัญสำนึก

จากความหมายของปัญหาการวิจัยดังกล่าวมีความแตกต่างจากปัญหาทั่วไป คือปัญหาทั่วไป หมายถึง สภาพที่เป็นความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง แต่ปัญหาการวิจัยอาจเป็นเรื่องที่ใช้ความแตกต่างหรือไม่แตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นจริงกับสิ่งที่คาดหวังก็ได้ และต้องไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยสามัญสำนึก ถ้าปัญหาใดที่สามารถแก้ไขได้ด้วยสามัญสำนึกก็ไม่จำเป็นต้องทำการวิจัย

ดังนั้น การกำหนดปัญหาการวิจัย จึงเป็นเรื่องที่ไม่ถ่วงน้ำหนักสำหรับนักวิจัยที่จะกำหนดปัญหาการวิจัยที่ง่าย ชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ นักวิจัยส่วนมากอาจมีแนวความคิดที่สลับซับซ้อน บางคนอาจใช้ระยะเวลายาวนานในการสร้างแนวคิด และวิเคราะห์ ก่อนที่จะสามารถตัดสินใจได้ว่า ปัญหาการวิจัยที่เขาต้องการจะหาคำตอบที่แท้จริงคืออะไร

ลักษณะสำคัญของปัญหาการวิจัย

การวิจัยเป็นการแสวงหาความรู้ที่น่าเชื่อถือ โดยหากต้องการให้งานวิจัยดำเนินไปได้เป็นอย่างดี ไม่เกิดข้อผิดพลาด อันจะเป็นผลเสียหายต่องานวิจัย ผู้วิจัยจำเป็นจะต้องดำเนินการวิจัยไปตามลำดับขั้นของการวิจัยอย่างเป็นระเบียบ ซึ่งการตั้งปัญหาการวิจัยนับเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการวิจัย (Major step) กล่าวคือ เป็นขั้นตอนของการเลือกหัวข้อปัญหาที่จะทำการวิจัย (Selecting a topic of research) เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตหรือขอบข่ายของงานวิจัย เมื่อจะทำวิจัย ผู้วิจัยเองจะต้องรู้ว่าจะทำเรื่องอะไร เรื่องการวิจัยหรือหัวข้อวิจัย อาจเกิดจากความอยากรู้ ความสงสัย การฟัง การค้น การสนทนาการทำงาน หรืออาจเกิดจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ไป เป็นต้น

ปัญหาหรือคำถามวิจัยนั้นถือเป็นส่วนที่สำคัญมาก เรียกได้ว่าเป็นหัวใจของกระบวนการวิจัยเลยก็ว่าได้ เนื่องจากส่วนสำคัญของคุณค่าในงานวิจัย เริ่มต้นที่การเลือกปัญหาการวิจัยที่มีคุณค่ามาทำวิจัย เพราะหากทำการวิจัยในประเด็นที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือตอบได้ แต่ความต้องการอยากรู้ของตนเอง หากแต่ผู้อื่นไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ คงเป็นการวิจัยที่ไม่ดีนัก

ขอบข่ายวิชาวิทยาศาสตร์หรือวิชาการสื่อสารที่สามารถใช้เป็นกรอบในการตั้งปัญหาการวิจัยนั้นได้แก่ 1.การสื่อสารระหว่างบุคคล 2.การสื่อสารกลุ่มย่อย 3.ภาษาและรหัสสัญลักษณ์การสื่อสาร 4.การสื่อสารองค์กร 5.การสื่อสารสาธารณะ และ 6.การสื่อสารมวลชน โดยหลักการในการแสวงหาปัญหาการวิจัยในเบื้องต้นนั้น ได้แก่

- 1.ต้องเป็นสาขาวิชา
- 2.ต้องยึดหลักทฤษฎีการสื่อสาร เช่น การสื่อสารในเชิงพฤติกรรม การสื่อสารในเชิงองค์ประกอบ การสื่อสารเชิงระบบ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารสองจังหวะ
- 3.ต้องมองปัญหาการสื่อสารในรูปแบบของการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมด้วยมิติที่กว้าง

ทั้งนี้ ซาลิสซา มากแผ่นทอง (2559,หน้า20) อธิบายไว้ว่า หากพิจารณากระบวนการวิจัยแล้ว ขั้นตอนแรกคือเรื่องของการตั้งประเด็นปัญหาการวิจัยหรือการตั้งโจทย์การวิจัย ซึ่งอาจดูเหมือนง่าย เพราะเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างอิสระ นั่นคือ เราสามารถเลือกหัวข้ออะไรที่จะศึกษาได้ทั้งสิ้น トラบใด ที่เกี่ยวกับการสื่อสาร แต่แท้จริงแล้วไม่ง่ายเช่นนั้นและยังค่อนข้างท้าทายอีกด้วย เพราะการตั้ง

ปัญหาและเลือกหัวข้อวิจัยที่ดี เลือกอย่างรอบคอบ จะทำให้กระบวนการวิจัยดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีโอกาสประสบความสำเร็จ

ดังนั้นการตั้งโจทย์ปัญหาการวิจัยนิเทศศาสตร์ ควรเข้าใจเป้าหมายของการวิจัยว่ามีอยู่ด้วยกัน 2 ประการ ได้แก่ 1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ และ 2. เพื่อหาข้อมูลนำไปใช้ในการดำเนินงาน (สมเดช รุ่งศรีสวัสดิ์, 2548, หน้า 27)

หลักการในการตั้งปัญหาการวิจัย

ณัฐรุช แก้วสุทธา (2556) กล่าวถึงหลักการในการตั้งปัญหาการวิจัยที่ดีนั้นสามารถกระทำได้ 6 วิธี ได้แก่

1. **พยายามสังเกตสิ่งรอบๆตัวอยู่เสมอ** ทั้งนี้ หลายปัญหงานวิจัยที่ดี มักจะอยู่รอบๆ ตัวเราเสมอ แต่เรามักไม่ค่อยได้สังเกตและตั้งคำถามในปรากฏการณ์ต่างๆ รอบตัว

2. **อ่านเอกสารงานวิชาการเสมอ** การอ่านวารสารทางวิชาการจะช่วยให้เราเห็นปัญหาหรือสิ่งที่เรายังไม่รู้จนนำไปสู่การตั้งปัญหาการวิจัย นอกจากนี้ยังช่วยให้เราทราบ ทฤษฎี ระเบียบวิธีวิจัย และประโยชน์อื่นๆในการทำวิจัย

3. **พยายามไปเข้าร่วมงานประชุมวิชาการ** ในงานประชุมวิชาการเราจะมีโอกาสได้เห็นหัวข้องานวิจัยใหม่ๆที่น่าสนใจ ตลอดจนอาจมีโอกาสพบเจอศาสตราจารย์ที่ถ้าเราได้มีโอกาสได้พูดคุยก็อาจจะเกิดปัญหางานวิจัยใหม่ๆที่ดีและน่าสนใจได้

4. **ลองถามผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ** การไปพบผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆและสอบถามหาปัญหาวิจัยตรงๆ เลยก็สามารถทำได้ และอาจจะโชคดีได้มีโอกาสร่วมงานหรือได้รับทุนวิจัยจากพวกเขาได้

5. **เลือกหัวข้องานวิจัยที่เราชอบ** เมื่อเราได้มีโอกาสคุยกับผู้เชี่ยวชาญต่างๆแล้ว สิ่งสำคัญต่อไป คือ เราต้องเลือกเรื่องที่เหมาะสมหรือเราอยากจะทำมากที่สุด เพราะเราต้องอยู่กับงานชิ้นนี้นาน ตัวเองจะรู้ดีที่สุดว่าจะทำมันได้ดีไหม

6. **เลือกหัวข้อที่มีคนอื่นสนใจด้วย** เนื่องจากจำเป็นต้องมีการเผยแพร่งานวิจัยเราไปในการประชุมวิชาการการตีพิมพ์ในวารสาร ดังนั้นหัวข้อที่เราเลือกนอกจากเราจะสนใจแล้ว ก็ควรเป็นหัวข้อที่มีคนอื่นสนใจด้วย

ทั้งนี้ สภาพการณ์ที่ควรหลีกเลี่ยงเมื่อผู้วิจัยต้องการสร้างปัญหาการวิจัยมี 4 ประเด็น ดังนี้

1.โครงการวิจัยไม่ควรถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการอยากรู้ของตนเอง (*self-enlightenment*) แต่เพียงอย่างเดียว คือไม่ควรจะศึกษาแค่ประเด็นที่เราสนใจแต่หากประเด็นนั้นไม่อาจนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ใดๆ ก็ไม่ควรนำเรื่องดังกล่าวเป็นปัญหาการวิจัยที่เราจะมาทำการศึกษา

2.ปัญหาการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสองชุดของข้อมูล แต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้เป็นปัญหาการวิจัยที่เหมาะสม เพราะเป็นการวิจัยที่ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร เหมือนการสรุปข้อมูลมากกว่า

3.การแก้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสองชุดของข้อมูล เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ นั้นก็ไม่ถือว่าเป็นปัญหาการวิจัยที่ดีเสมอไป หากขาดสิ่งที่เรียกว่า Human mind ของผู้วิจัย ซึ่งแม้คอมพิวเตอร์จะช่วยมนุษย์ให้คำนวณได้เร็วขึ้น แต่ผู้วิจัยจำเป็นต้องคิดก่อนว่าสิ่งที่จะหาความสัมพันธ์นั้น มันควรจะต้องหาความสัมพันธ์หรือไม่ รู้แล้วจะมีประโยชน์หรือไม่

4.ปัญหาการวิจัยที่สร้างขึ้นเพื่อเพียงตอบคำถามว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” อาจไม่ได้เป็นปัญหาที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย เพราะปัญหาการวิจัยที่ดี ควรเป็นปัญหาที่เมื่อทำการวิจัยแล้วจะได้คำตอบที่สามารถแก้ไขสิ่งที่เป็นอย่างได้ ดังนั้นการได้รับคำตอบจากปัญหาการวิจัยว่ามีปัญหาอยู่หรือไม่มีปัญหายุ่งอาจไม่เพียงพอ ควรจะต้องรู้ว่าเกิดที่ไหน เมื่อไร เพราะอะไรด้วย

พรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2551, หน้า 57) กล่าวถึงเกณฑ์ในการตั้งปัญหาของการวิจัยไว้ว่า ในการตั้งปัญหาของการวิจัยทุกครั้ง จะต้องคำนึงให้มีลักษณะที่สำคัญๆ ดังนี้คือ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวหรือมากกว่า เป็นรูปคำถามที่ชัดเจนและไม่คลุมเครือ และเป็นปัญหาของการวิจัยที่หาคำตอบได้

ดังนั้นอาจสรุปลักษณะของปัญหาการวิจัยที่ดี เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกตัวปัญหามาทำวิจัย ดังนี้

1. เป็นปัญหาที่สำคัญมีประโยชน์ ทำให้เกิดความรู้ใหม่หรือใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้
2. เป็นปัญหาที่สามารถหาคำตอบได้ด้วยวิธีการวิจัย
3. เป็นปัญหาที่สามารถหาข้อมูลมาตรวจสอบสมมุติฐานเพื่อหาข้อสรุปได้
4. เป็นปัญหาที่สามารถให้คำนิยามปัญหาได้
5. เป็นปัญหาที่สามารถวางแผนการดำเนินงานตามขั้นตอนไว้ล่วงหน้าได้
6. เป็นปัญหาที่สามารถใช้หลักการวิจัยและเครื่องมือวิจัยที่มีประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูลได้

อย่างไรก็ตาม เห็นได้ว่าการกำหนดปัญหาการวิจัยมีความสำคัญอย่างมาก นอกจากจะช่วยให้เรื่องที่จะทำการวิจัยแคบลง มีเป้าหมายแน่นอนแล้ว ยังช่วยชี้แนะแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์และสมมติฐาน การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลวิจัยอีกด้วย อีกนัยหนึ่ง ปัญหาการวิจัยเป็นเครื่องบ่งชี้แนวทางการวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หากกำหนดปัญหาการวิจัยถูกต้องชัดเจน การวิจัยย่อมจะประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหา แต่หากปัญหาการวิจัยผิดพลาด การวิจัยย่อมจะล้มเหลวตามไปด้วย

ขั้นตอนการเขียนปัญหาการวิจัย

การเขียนปัญหาการวิจัยอย่างเป็นระบบมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. เขียนปัญหาทางวิจัยให้ชัดเจนและมีความสมบูรณ์ในตนเอง ให้คนทุกคนที่มาอ่านเข้าใจได้ตรงกัน
2. คิดอีกรอบว่าสิ่งที่ตนเองเขียนมาเป็นไปได้และสามารถทำได้จริงๆ เช่น ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย
3. เขียนในสิ่งที่ตนเองต้องการจะสื่อความหมาย เนื่องจากผู้อ่านอาจจะไม่มีโอกาสได้เจอกับผู้วิจัย การเขียนต้องสื่อความหมายให้ชัดเจน
4. ตรวจสอบอีกครั้ง

ปัญหาในการตั้งปัญหาวิจัย

การกำหนดหรือการตั้งปัญหาการวิจัยอาจเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะสำหรับนักวิจัยที่เพิ่งเริ่มต้น ปัญหาในการตั้งปัญหาวิจัยที่พบบ่อยมีดังนี้

1. นักวิจัยทำการรวบรวมข้อมูลมาก่อน แล้วมาตั้งปัญหาภายหลัง ผลคือข้อมูลที่ได้มานั้นไม่ครบถ้วนหรือไม่เพียงพอที่จะตอบปัญหาที่ตั้งไว้ได้ วิธีแก้ก็คือควรกำหนดปัญหาวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้แน่นอน เสร็จแล้วจึงลงมือเก็บข้อมูล ควรจำไว้ว่า ปัญหาการวิจัยเป็นตัวชี้แนะในการเก็บข้อมูล ไม่ใช่ข้อมูลเป็นตัวชี้้นำการตั้งปัญหา

2. การตั้งปัญหากำกวม ไม่เอื้ออำนวยให้เก็บข้อมูลได้ ปัญหาที่ติจะต้องอยู่ในรูปของคำถามซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรอย่างน้อยสองตัว โดยที่ตัวแปรเหล่านั้นแสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วย

3. ปัญหากว้างเกินไป ความยากลำบากอย่างหนึ่งที่นักวิจัยเผชิญคือปัญหามีลักษณะกว้างเกินไป ถ้าปัญหามีลักษณะกว้างมักจะถูกคลุมเครือ ไม่อาจทดสอบได้ จึงไม่มีประโยชน์ถึงแม้จะ

น่าสนใจก็ตาม ปัญหาที่กว้างและคลุมเครือเกินไปมักจะพบเห็นได้ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เช่น “การศึกษาประชาธิปไตยส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมและการเป็นพลเมืองดี” “ลัทธิการใช้อำนาจในห้องเรียนขัดขวางความคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก” ปัญหาเหล่านี้ที่น่าสนใจแต่กว้างเกินไปจนไม่อาจนำไปทดสอบได้

4.ปัญหาที่ไม่ได้มาจากผลการวิจัย การตั้งปัญหาไม่ได้อาศัยพื้นฐานจากผลการวิจัย แบบจำลองและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแต่ประการใด วิธีแก้ก็คือ จะต้องสร้างปัญหาโดยอาศัยพื้นฐาน แนวคิดจากผลการวิจัย แบบจำลองและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเสมอ

ข้อควรคำนึงถึงในการตั้งปัญหาวิจัย

ปารีชาติ สถาปิตานนท์ (2557, หน้า116) อธิบายข้อควรคำนึงถึงในการตั้งโจทย์หรือปัญหาการวิจัยไว้ 9 ประการ ได้แก่

1. มีประเด็นไม่คลุมเครือ หรือซับซ้อน แต่เป็นรูปธรรม
2. สะท้อนประเด็นในการวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจอย่างชัดเจน
3. เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สาธารณะสนใจ สำคัญ มีคุณค่า มีความโดดเด่นและคุ้มค่าในการดำเนินการวิจัย
4. เป็นโจทย์การวิจัยที่ยังไม่เคยมีการศึกษาค้นคว้ามาก่อน หรืออาจเคยมีการศึกษาค้นคว้ามาก่อนหน้าแต่ยังต้องการการพิสูจน์ซ้ำ เพื่อยืนยันคำตอบให้ชัดเจน
5. เป็นโจทย์การวิจัยที่สามารถแสวงหาคำตอบได้ด้วยกระบวนการวิจัย
6. สะท้อนถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสนใจใฝ่รู้ และหลักการของผู้วิจัย
7. เชื่อมโยงและพัฒนาขึ้นมาจากข้อสงสัย คำถาม ประเด็นปัญหา หวังเรื่องการวิจัย และผ่านการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
8. มีพื้นฐานในเชิงทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆมารองรับ โดยทฤษฎีและงานวิจัยเหล่านั้นจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาและหัวเรื่องในการวิจัย
9. สามารถนำคำตอบที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ หรือในเชิงการนำไปประยุกต์ใช้โดยตรง

ตัวอย่างการตั้งปัญหาการวิจัย

ตัวอย่างการตั้งปัญหาการวิจัยกับปัญหาทั่วไปมีความแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพความแตกต่างระหว่างปัญหาการวิจัยและปัญหาทั่วไป ขอยกตัวอย่างปัญหาที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ผู้เรียนที่ไม่ตอบข้อสอบอัตรานี้มีพฤติกรรมอย่างไร

2. นักวิจัยที่มีจรรยาบรรณวัดจากตัวบ่งชี้ได้บ้าง

3. เพราะเหตุใดที่ทำให้การจรรยาบรรณในกรุงเทพมหานครติดขัด

จากปัญหาเบื้องต้น ท่านคิดว่าปัญหาข้อใดเป็นปัญหาการวิจัย การที่จะตอบคำถามได้ต้องมีความเข้าใจความแตกต่างของปัญหาการวิจัยกับปัญหาทั่วไปก่อน

ปัญหาข้อที่ 1 ผู้เรียนที่ไม่ตอบข้อสอบอัตรานัยทุกข้อเลยเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมอย่างไร เป็นข้อสงสัยของผู้วิจัยต่อสถานการณ์ที่เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง และไม่สามารถคิดคำตอบโดยใช้สามัญสำนึก (สิ่งที่คาดหวัง คือผู้เรียนทุกคนควรตอบข้อสอบอัตรานัย เพื่อให้สามารถวัดความคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้) จึงเป็นปัญหาการวิจัย

ปัญหาข้อที่ 2 นักวิจัยที่มีจรรยาบรรณวัดจากตัวบ่งชี้ได้บ้าง เป็นข้อสงสัยของผู้วิจัยต่อสถานการณ์ที่ไม่ได้เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง แต่ไม่สามารถคิดคำตอบโดยใช้สามัญสำนึก จึงเป็นปัญหาการวิจัย

ปัญหาข้อที่ 3 เพราะเหตุใดที่ทำให้การจรรยาบรรณในกรุงเทพมหานครติดขัด เป็นปัญหาที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง และสามารถหาคำตอบด้วยสามัญสำนึก จึงไม่เป็นปัญหาการวิจัย

ตัวอย่างการตั้งปัญหาการวิจัยนิเทศศาสตร์

ก่อนการตั้งปัญหาการวิจัยนิเทศศาสตร์ จำเป็นต้องมีการอธิบายความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย ดังเช่นงานวิจัยเรื่อง

1. “คุณค่าข่าวของสื่อมวลชนไทยในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์” (วิโรจน์ ศรีหิรัญ, 2560) ได้อธิบายความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา โดยสรุปดังนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ข่าวที่มีคุณค่าความเป็นข่าว เป็นหลักการสำคัญของงานวารสารศาสตร์ที่สะท้อนประโยชน์ของข่าวอย่างแท้จริง โดยเฉพาะยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร(The Age of Information Society) ในปัจจุบัน ข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาสังคมของประเทศ ข่าวมีความสำคัญต่อทั้งชีวิตประจำวัน หน้าที่การงาน การประกอบกิจการธุรกิจการค้า และกิจกรรมแทบทุกอย่างที่ต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ข่าวเป็นเสมือนตัวกลางเชื่อมโยงแนวคิดและวิถีคิดของคนในสังคมไปโดยปริยาย ข่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม อย่างไรก็ตาม ความสำคัญเช่นนี้อาจไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นได้ไม่มากเท่าที่ควร หากข่าวของสื่อมวลชนไร้ซึ่งคุณค่าความเป็นข่าว

ความสำคัญดังกล่าวส่งผลให้สื่อมวลชนไทยส่วนใหญ่รายงานข่าวโดยยึดหลักคุณค่าของข่าว(News value, Newsworthiness) 12 องค์ประกอบต่อไปนี้ ซึ่งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการข่าว

ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกข่าวเพื่อรายงาน ได้แก่ ความทันเหตุการณ์ ความใกล้ชิด ความเด่น ความแปลกประหลาด ผลกระทบกระเทือน ความขัดแย้ง ความมีเงื่อนงำ ปุณฺชนใจ เพศ ความขบขัน ความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้า

ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ สื่อมวลชนไทยใช้หลักคุณค่าข่าวได้อย่างถูกต้องเพียงใด การรายงานข่าวโดยยึดหลักคุณค่าข่าวนั้นส่งผลให้ข่าวมีคุณค่าจริงหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด และที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือ มีหลักคุณค่าข่าวอื่นๆ ที่นอกเหนือจากหลักการดังกล่าวที่นักวิชาการกล่าวไว้และใช้กันมายาวนานกว่า 20 ปี หรือไม่ อย่างไร

อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในช่วงเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมาคือมีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว นักข่าวและคนในวงการสื่อสารมวลชนต้องปรับตัวกันขนานใหญ่ เกิดแนวคิดและวิธีการในการสื่อข่าว/รายงานข่าวรูปแบบใหม่อย่างมากมาย และหนึ่งในแนวคิดที่มีการพูดถึงกันมากที่สุดคือ แนวคิดวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ (Convergence Journalism) หรือบางครั้งเรียกกันว่า การหลอมรวมสื่อวารสารศาสตร์ ซึ่งข่าวในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์นี้ อาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.การหลอมรวมเชิงบุคคล (One man journalist) และ 2.การหลอมรวมเชิงเนื้อหาและตัวสื่อ (One content, multiple platform)

ในการวิจัยครั้งนี้ จึงสนใจศึกษาโดยเน้นไปที่แนวคิดใหม่ในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ในปัจจุบัน ที่สื่อมวลชนไทยทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ มีการหลอมรวมสื่อเข้าด้วยกันทั้งในเชิงบุคคลและเชิงเนื้อหาและตัวสื่อ โดยพิจารณาว่าสื่อมวลชนไทยในยุคนี้มีการรายงานข่าวสู่ประชาชนในสังคมไทย ด้วยคุณค่าข่าวที่เปลี่ยนแปลงจากหลักการวารสารศาสตร์/หลักการรายงานข่าวแบบเดิมหรือไม่ อย่างไร และยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์นี้ส่งผลกระทบต่อคุณค่าข่าวของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ อย่างไรบ้าง

ทั้งนี้ผลการศึกษาในเรื่องนี้ จะสามารถสะท้อนปรากฏการณ์ทางการสื่อสารที่สำคัญได้ อันจะนำไปสู่การสร้างแนวคิดเชิงวิชาการด้านวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์และสื่อมวลชนที่สำคัญ รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาชีพสื่อมวลชนในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานข่าวให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้นต่อไป

ปัญหาการวิจัย

- 1.พฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารของประชาชนผู้บริโภคข่าวในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์เป็นอย่างไร
- 2.ประชาชนผู้บริโภคข่าวมีทัศนคติต่อคุณค่าข่าวของสื่อมวลชนไทยในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ อยู่ในระดับใด

เห็นได้ว่า ปัญหาการวิจัย 2 ข้อนี้ เกิดจากการอธิบายความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอธิบาย เนื่องจากเป็นการกล่าวถึงความเป็นมาของการตั้งปัญหาวิจัยในครั้งนี้นี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการบอกถึงความสำคัญของปัญหาวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาในครั้งนี้นี้ ซึ่งหากไม่มีความสำคัญมากเพียงพอก็อาจเป็นปัญหาการวิจัยที่ไม่น่าสนใจและไม่มีความน่าสนใจเท่าที่ควร

นอกจากนี้ ในบทนี้จะยกตัวอย่างการตั้งปัญหาวิจัยในการวิจัยระดับชาติ ทุสนับสนุนการวิจัยโดยสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เรื่อง

2. “การพัฒนาการสื่อสารภาพลักษณ์และตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่จังหวัดสมุทรสงคราม บนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน” (สมเดช รุ่งศรีสวัสดิ์, 2561) เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ค้นหา วิเคราะห์ และหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างภาพลักษณ์และตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่ จ.สมุทรสงคราม รวมทั้งค้นหาและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอบางคนที่ และเพื่อทราบการยกระดับแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับชาติและมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (โดยสรุป)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีแนวทางการพัฒนาอันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยการฟื้นฟูพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักที่เสื่อมโทรม พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของธุรกิจท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และกระแสด้านความต้องการของตลาดโลก เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการค้าเงินกลยุทธ์ทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าและขยายไปยังตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ

อำเภอบางคนที เป็นอำเภอหนึ่งในสามอำเภอของจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นอำเภอที่อยู่ลึกเข้ามาจากปากแม่น้ำแม่กลอง ทำให้น้ำมีลักษณะจืดมากกว่าอำเภออื่น และสามารถเพาะปลูกได้ดี โดยที่เป็นบริเวณที่ราบลุ่มปากแม่น้ำทำให้สามารถรองรับธาตุอาหารที่พัดพามาตามลำแม่น้ำแม่กลอง และกลายเป็นแหล่งผลิตพืชสวนที่อุดมสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาจากจังหวัดโดยรอบ เช่น สมุทรสาครและนครปฐม ซึ่งกลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม ในขณะที่จังหวัดสมุทรสงครามยังคงรักษา

พื้นที่ทางการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรในที่ราบลุ่มปากแม่น้ำที่มีลักษณะการยกทรง ที่หาได้ยากในประเทศไทยปัจจุบัน

ทั้งนี้ อำเภอบางคนที่สามารถได้รับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ โดยจำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถในการดำรงอยู่ของชุมชนอย่างยั่งยืน กล่าวคือ อนุชนรุ่นต่อไปยังสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้การพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เป็นหลัก อันได้แก่ การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้านการจัดการ ด้านการผลิต และด้านการให้บริการ โดยจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพราะรายได้ ที่ได้จากการท่องเที่ยวจะถูกนำกลับมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้โดยชุมชนเอง

การวิจัยในครั้งนี้จึงได้นำการสื่อสารทางการตลาดคือ การสื่อสารภาพลักษณ์และการสื่อสารตราสินค้า มาประยุกต์ใช้กับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม และศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอบางคนที่ในการกำหนดภาพลักษณ์และตราสินค้า รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย และนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผลการศึกษาจะสามารถสะท้อนการส่งเสริมและผลักดันแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับชาติและประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนต่อไป

ปัญหาในการวิจัย

ปัญหาหลัก

เราจะสร้างภาพลักษณ์และตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่ จ.สมุทรสงคราม ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับชาติได้อย่างไร

ปัญหาย่อย ที่ตามมาประกอบด้วย

- 1) ภาพลักษณ์และตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่ คืออะไร อยู่ที่ไหน
- 2) ปัจจัยที่มีผลต่อภาพลักษณ์และตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่คืออะไร และมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์และตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่อย่างไร
- 3) กระบวนการสร้างภาพลักษณ์และตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่ทำอย่างไร
- 4) ประชาชนในอำเภอบางคนที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดภาพลักษณ์และตราสินค้าของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่อย่างไร
- 5) ตลาดแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที่ มีขนาดเท่าไร ใครคือกลุ่มเป้าหมายที่จะมาท่องเที่ยว
- 6) ทำอย่างไรจะให้นักท่องเที่ยวในกลุ่มเป้าหมายรู้จัก (Awareness) สนใจ (Interest) อยากทดลองมาท่องเที่ยว (Trial) ท่องเที่ยว (Travel) กลับมาท่องเที่ยวอีก (re-travel again)

and again) และยอมรับภักดี (Acceptance and Brand Royalty) แหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที

7) นโยบายของรัฐ โดยเฉพาะกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนทีอย่างไร

8) หากผลการวิจัยแล้วเสร็จและสามารถสร้างภาพลักษณ์และตราสินค้าให้แก่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนทีได้แล้ว จะมีแผนการรองรับและนำภาพลักษณ์และตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนทีไปใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอย่างไร

จากปัญหาวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ว่า ปัญหาการวิจัยของงานวิจัยเรื่องนี้ มีทั้งปัญหาหลัก และปัญหาย่อยอีก 8 ข้อ ซึ่งหากอ่านจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาโดยสรุปแล้ว เห็นได้ว่า สามารถแตกประเด็นย่อยมาตั้งเป็นปัญหาวิจัยได้อย่างหลากหลายมิติดังตัวอย่าง

การตั้งสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานเป็นความคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัย เป็นการนำคำอธิบายของทฤษฎีมาทำนาย การเขียนเป็นการนำปัญหาการวิจัยมาเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของคำตอบที่คาดเดาไว้อย่างมีเหตุผล โดยมีจุดมุ่งหมายในการตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีและข้อเท็จจริงที่สังเกตพบเป็นการขยายขอบเขตของความรู้ และเป็นเครื่องช่วยชี้ทิศทางของการวิจัยให้ชัดเจนขึ้น

การตั้งหรือการสร้างสมมติฐานเป็นการคาดคะเนคำตอบของปัญหาที่จะทำการวิจัยว่า ควรจะเป็นไปในลักษณะใด โดยอาศัยหลักของเหตุผลซึ่งอาจได้มาจากประสบการณ์หรือเอกสารงานวิจัยที่ค้นคว้ามาอนุมาน (Deductive) ว่าปัญหานั้นควรจะตอบได้เช่นไร คำตอบที่ได้จากการเดาหรือคาดคะเนนี้เรียกว่า สมมติฐาน ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะต้องพิจารณาด้วยว่าปัญหาและสมมติฐานในการวิจัยมีความสอดคล้องกัน และสมเหตุสมผลพอที่จะตรวจสอบได้หรือไม่ด้วย

แหล่งที่มาของสมมติฐานการวิจัย

ปารีชาติ สถาปิตานนท์ (2550) กล่าวถึงแหล่งที่มาของสมมติฐานการวิจัยในระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ทฤษฎี หรือแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยผู้วิจัยหยิบยกข้อสรุป หรือข้อ

สันนิษฐานของทฤษฎี หรือแนวคิดดังกล่าวมาพิสูจน์ เพื่อศึกษาภาพของทฤษฎีในการนำไปใช้อธิบายบริบทต่าง ๆ

2. ข้อสรุป หรือคำตอบ หรือผลงานวิจัย ที่บุคคลอื่นเคยศึกษาและนำเสนอสู่สาธารณะ โดยผู้วิจัยนำข้อสรุปดังกล่าวมาทดสอบซ้ำในบริบทเดิม กลุ่มเป้าหมายเดิม หรืออาจเปลี่ยนแปลงบริบทและกลุ่มเป้าหมาย

3. ประสบการณ์ต่างๆ ของผู้วิจัย หรือข้อสังเกตของผู้วิจัย และผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์หนึ่งๆ และมีความสนใจที่จะนำกระบวนการวิจัยมาใช้เพื่อพิสูจน์ความจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ประโยชน์ของสมมติฐานในการวิจัย

โดยทั่วไปแล้วประโยชน์ของสมมติฐานในการวิจัยประกอบด้วย 6 ประการ ดังนี้

1. ช่วยในการกำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยดำเนินการในทิศทางที่ถูกต้อง

2. ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถพิจารณาเลือกใช้ข้อมูลอย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. ช่วยในการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4. ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเลือกรูปแบบการวิจัยที่เหมาะสม

5. ช่วยเป็นแนวทางเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

6. ช่วยในการกำหนดกรอบการแปลผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้และป้องกันการสรุปเกินผลที่ได้

ความสำคัญของสมมติฐานต่อการวิจัย

สมมติฐานมีความสำคัญอย่างมากต่อการวิจัย ดังนี้

1) ช่วยชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าโดยจะชี้ให้ทราบว่าควรจะค้นคว้าข้อมูลอะไร

2) ช่วยในการวางแผนรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้การวิจัยมีจุดมุ่งหมายแน่นอนโดยเน้นในจุดใดจุดหนึ่งแทนที่จะรวบรวมข้อมูลโดยปราศจากจุดมุ่งหมาย

3) เป็นเครื่องเชื่อมโยงกับทฤษฎี สมมติฐานบางประเภทได้มาจากทฤษฎีโดยการอนุมานสมมติฐานที่ทดสอบว่าถูกต้องแล้วจะกลายเป็นทฤษฎีต่อไป

4) เป็นเครื่องมือก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ หน้าทีของสมมติฐานคือขยายขอบเขตของความรู้ที่พิสูจน์แล้วให้กว้างขวางออกไป

ประเภทของสมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยจะต้องกำหนดสมมติฐานการศึกษาขึ้นก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล โดยบรรยายถึงความสัมพันธ์ที่นักวิจัยคาดว่าจะเป็นไปได้ระหว่างตัวแปรสองตัวขึ้นไป สมมติฐานที่ตั้งขึ้นนี้ คือการคาดเดาคำตอบของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการคาดเดาโดยนักวิจัยไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะหากนักวิจัยตั้งโดยขาดการพิจารณาถึงเหตุและปัจจัยที่ตีมารองรับแนวคิดในการตั้งสมมติฐาน การคาดเดานั้นอาจผิดก็เป็นได้

สมมติฐานในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ สมมติฐานการวิจัยหรือสมมติฐานเชิงบรรยาย และสมมติฐานทางสถิติ

1. สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานการวิจัยเป็นสมมติฐานที่ใช้ความรู้ ประสบการณ์ ความคิดและจินตนาการ ในการคาดเดาคำตอบของคำถามที่ต้องการศึกษา โดยคาดคะเนความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา เป็นการคาดการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยปกติแล้วเป็นการเขียนเพื่อแจ้งให้ทราบว่าผู้วิจัยสงสัยและคาดการณ์ปัญหาวิจัย โดยเดาคำตอบของประเด็นปัญหาวิจัยแต่ละประเด็นอย่างไร และได้แสดงแนวทางการตอบปัญหาในแต่ละประเด็น

ลักษณะในการเขียนสมมติฐานการวิจัย

การเขียนสมมติฐานการวิจัยสามารถกระทำได้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. เขียนตามความเป็นจริง (fact statement) จากสภาพการณ์ที่สังเกตเห็น เป็นข้อความพรรณนาถึงข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้น
2. เขียนตามแบบแผนที่เป็นจริง (empirical uniformity) ซึ่งปรากฏขึ้นโดยทั่วไป ที่เป็นเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นแบบแผนของพฤติกรรมของคนกลุ่มหนึ่งๆ
3. เขียนตามหลักเหตุและผล (causal relationship) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สัมพันธ์กันในทางเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน คือ องค์ประกอบของปรากฏการณ์หนึ่ง ไปมีส่วนหรือเป็นเหตุกำหนด (determine) คุณลักษณะของปรากฏการณ์ที่ตามมา
4. เขียนตามทฤษฎีที่คาด (expected theory) เป็นความเชื่อที่ว่า ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นไปตามทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น

หลักการเขียนสมมติฐานการวิจัย

การเขียนสมมติฐานการวิจัยมีหลักการเขียนที่แนะนำในที่นี้ 5 ประการ ดังนี้

1. ควรเขียนสมมติฐานหลังจากที่ได้อ่านตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องสมบูรณ์แล้ว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนการตั้งสมมติฐาน และเป็นแนวทางสำหรับการตั้งสมมติฐานการวิจัย

2. ควรเขียนในรูปของประโยคบอกเล่าดีกว่าประโยคคำถาม
3. ควรมีคำที่แสดงความคาดหวังในประโยคบอกเล่า เช่น น่าจะ เพราะสมมติฐานยังไม่เป็นความจริง ยังต้องรอการพิสูจน์จากงานวิจัยเสียก่อน
4. สมมติฐานที่เขียนขึ้นอาจมีทิศทางหรือไม่มีทิศทางก็ได้ขึ้นอยู่กับกรทบทวนเอกสาร เช่น
  - ตัวอย่างสมมติฐานแบบมีทิศทาง
    - ความนิยมในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชายมีมากกว่านักเรียนหญิง
    - นักเรียนที่มีบิดามารดาที่มีความคาดหวังในตัวบุตรสูงน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาที่มีความคาดหวังในตัวบุตรสูง
  - ตัวอย่างสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง
    - ความนิยมในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงน่าจะมีความแตกต่างกัน
    - ความคาดหวังของบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร
5. ควรเขียนสมมติฐานไว้หลายๆสมมติฐาน โดยพิจารณากลุ่มย่อยตามรายละเอียดของตัวแปร เพราะจะทำให้ได้คำตอบที่ชัดเจนขึ้น

เกณฑ์การตั้งสมมติฐานการวิจัย

การตั้งสมมติฐานการวิจัยควรมีเกณฑ์ในการตั้ง เพื่อการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับข้อเท็จจริง ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงการตั้งสมมติฐาน ในเกณฑ์ต่อไปนี้

1. การทดสอบ สมมติฐานที่ตั้งจะต้องทำการทดสอบได้ มีข้อมูล หรือหลักฐานมาเป็นข้อสนับสนุนการสรุปผลข้อค้นพบ
2. มีความเกี่ยวข้องกับปัญหา หรือเรื่องที่จะศึกษา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการวิจัย โดยคำนึงถึงความรู้ หลักเกณฑ์ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่จะสนับสนุนการเดาคำตอบนั้น
3. มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แสดงความสัมพันธ์ว่าตัวแปรหนึ่งสัมพันธ์กับตัวแปรอีกตัวหนึ่งอย่างไร
4. ขอบเขตของสมมติฐาน สมมติฐานหนึ่งข้อ ตอบปัญหาหนึ่งปัญหา
5. การทดสอบซ้ำ ไม่ว่าจะใช้ข้อมูลในปัจจุบันหรืออนาคต ก็สามารถนำมาทดสอบสมมติฐานนั้นได้
6. การสรุปอ้างอิง เมื่อทำการทดสอบแล้ว สามารถนำไปอธิบายปรากฏการณ์ หรือสภาพการณ์ที่คล้ายกันได้

ข้อสรุปสมมติฐานการวิจัยที่ดี

สมมติฐานการวิจัยที่ดี ควรมีข้อสรุปของสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. สามารถอธิบาย หรือตอบปัญหาได้ครบ
2. สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการวิจัย
3. สามารถตรวจสอบได้
4. สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ พิสูจน์ได้
5. เข้าใจง่าย
6. มีอำนาจในการพยากรณ์สูง

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเขียนสมมติฐานการวิจัย เพื่อให้ได้สมมติฐานที่ดี ผู้วิจัยควรเขียนหลังจากที่ได้ศึกษาเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนการสำรวจวรรณกรรมแล้ว และควรเขียนในรูปประโยคบอกเล่า มากกว่าประโยคคำถาม โดยระบุถึงความคาดหวังต่อคำตอบว่า เป็นแบบใด แบบมีทิศทาง หรือไม่มีทิศทาง ผู้วิจัยสามารถเขียน แยกเป็นสมมติฐานย่อยได้ ทั้งนี้เพื่อตอบปัญหาอย่างครอบคลุมทุกแง่มุมปัญหาการวิจัย แต่สมมติฐานข้อหนึ่งๆ ควรตอบปัญหาเพียงปัญหาเดียว ที่สำคัญถ้อยคำที่ใช้จะต้องชัดเจนไม่กำกวม หากพบว่าอาจทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนได้ ผู้วิจัย ควรเตรียมการป้องกันไว้ตั้งแต่การนิยามศัพท์

2.สมมติฐานทางสถิติ (Statistical Hypothesis)

สมมติฐานประเภทนี้เป็นสมมติฐานที่เขียนอธิบายคำตอบในรูปของโครงสร้างทางคณิตศาสตร์ ที่คาดคะเนถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวหรือมากกว่า และสมมติฐานนั้นจะต้องแสดงนัยยะที่จะสามารถทำการทดสอบความสัมพันธ์นั้นๆได้ นั่นคือ ตัวแปรที่ต้องการจะศึกษาจะต้องสามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขและทดสอบได้โดยวิธีการทางสถิติ การเขียนสมมติฐานทางสถิตินี้จะเขียนในรูปของสัญลักษณ์ที่ใช้แทนคุณลักษณะสำคัญของประชากร หรือค่าพารามิเตอร์ (parameter) โดยเขียนในรูปของสมมติฐานเป็นกลาง (null hypothesis) และสมมติฐานอื่น หรือสมมติฐานรองรับ (alternative hypothesis) พร้อมๆ กัน

ค่าพารามิเตอร์ (parameter) คือค่าต่าง ๆ ของประชากร เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน ในรูปพจน์หรือประโยคสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์

รูปแบบของสมมติฐานทางสถิติ

สมมติฐานทางสถิติ มี 2 รูปแบบดังนี้

1.สมมติฐานเป็นกลาง หรือสมมติฐานศูนย์ (null hypothesis) จะเขียนในรูปที่ไม่แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระ คือไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่มีความแตกต่างกัน

การเขียนจะเขียน เป็นรูปสัญลักษณ์ทางสถิติ H_0

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

เช่น เมื่อ $\mu_1 =$ ค่าเฉลี่ยอัตราการเข้าถึงเนื้อหาลามกทางอินเทอร์เน็ตของเยาวชนกลุ่มที่ 1
 $\mu_2 =$ ค่าเฉลี่ยอัตราการเข้าถึงเนื้อหาลามกทางอินเทอร์เน็ตของเยาวชนกลุ่มที่ 2
 สมมติฐานเป็นกลางนี้จะเป็นเงื่อนไขที่ตั้งขึ้น เพื่อการนำเอาสถิติมาทดสอบสมมติฐาน เช่น การทดสอบความแปรปรวนของประชากรสองกลุ่มว่าแตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency)

ทั้งนี้ สมมติฐานเป็นกลาง ถือเป็นเงื่อนไข หรือข้อตกลงที่ผู้วิจัยต้องยอมรับก่อน

2. สมมติฐานทางเลือก หรือสมมติฐานรองรับ (alternative hypothesis) เป็นสมมติฐานทางสถิติ ที่เขียนในรูปที่แสดงความสัมพันธ์หรืออิทธิพลของตัวแปรอิสระ เขียนแทนด้วย H_1 ตั้งขึ้นเพื่อรองรับข้อสรุป เมื่อผู้วิจัยใช้วิธีทางสถิติทดสอบ แล้วและไม่ยอมรับว่าสมมติฐานเป็นกลางเป็นจริง หรือพบว่ามีโอกาสที่จะเป็นจริงน้อยมาก

การตั้งสมมติฐานทางเลือก ตั้งได้ 2 แบบ คือ

(1) สมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง (non - directional hypothesis) เป็นสมมติฐานที่ระบุค่าพารามิเตอร์ค่าใดค่าหนึ่งไม่เท่ากับค่าใดค่าหนึ่ง เป็นสมมติฐานที่ตั้งขึ้นจากรากฐานที่พอจะสรุปได้ว่าสิ่งที่ต้องการทดสอบมีคุณลักษณะต่างกัน แต่ไม่สามารถบ่งบอกได้ว่าต่างกันในทิศทางใด เช่น

$$H_1: \mu_1 = \mu_2$$

การทดสอบสถิติของสมมติฐานนี้ เรียกว่าการทดสอบสมมติฐานแบบ 2 ทาง (Two - tailed test)

(2) สมมติฐานแบบมีทิศทาง (directional hypothesis) เป็น สมมติฐานที่ระบุค่าพารามิเตอร์ค่าใดค่าหนึ่ง มากกว่าหรือน้อยกว่าค่าใดค่าหนึ่ง หรือสัมพันธ์ทางบวก สัมพันธ์ทางลบ เป็นสมมติฐานที่ตั้งขึ้นจากรากฐานที่พอจะสรุปได้ว่า สิ่งที่ต้องการทดสอบนั้นมีลักษณะแบบใด และเป็นไปในทิศทางใด เช่น

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2 \text{ หรือ } \mu_1 < \mu_2$$

การทดสอบทางสถิติของสมมติฐานนี้เรียกว่าการ ทดสอบสมมติฐานแบบทางเดียว (One - tailed test)

การทดสอบสมมติฐานทางสถิติ

ในการวิจัย ผู้วิจัยส่วนใหญ่มักจะศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงสรุปผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไปสู่ประชากร วิธีการนี้เป็นการใช้ค่าที่วัดได้จากกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียกว่า ค่าสถิติ (statistic) สรุปอ้างอิงไปสู่คุณลักษณะของประชากร ที่เรียกว่าค่าพารามิเตอร์ (parameter) การสรุปอ้างอิงนี้ต้องอาศัยวิธีการทางสถิติซึ่งเรียกว่า การทดสอบสมมติฐาน (testing hypothesis)

ในการปฏิบัติ ผู้วิจัยจะตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับประชากรขึ้นมาสองสมมติฐาน คือสมมติฐานเป็นกลาง และสมมติฐานรองรับหรือทางเลือก แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาพิจารณาว่าสอดคล้องหรือสนับสนุนสมมติฐานใด

การทดสอบสมมติฐานจะทดสอบที่สมมติฐานเป็นกลางเสมอ เป็นการทดสอบเพื่อตัดสินใจว่า สมมติฐานเป็นกลางเป็นจริงหรือไม่ ถ้าผลปรากฏว่า สมมติฐานเป็นกลางเป็นจริง ก็จะยอมรับสมมติฐานนั้น หรือถ้าผลปรากฏว่าไม่ยอมรับว่าสมมติฐานเป็นกลางเป็นจริง ย่อมหมายถึงยอมรับว่าสมมติฐานทางเลือกเป็นจริงโดยปริยาย

บริเวณที่จะทำให้เกิดการยอมรับสมมติฐานเป็นกลางเรียกว่า **บริเวณวิกฤต** (critical region) ส่วน**บริเวณการยอมรับ** (acceptance region) ก็คือบริเวณที่ทำให้เกิดการยอมรับสมมติฐานเป็นกลาง

ส่วนค่าที่แบ่งบริเวณออกเป็นบริเวณการยอมรับ และบริเวณการปฏิเสธสมมติฐานเป็นกลาง เรียกว่า ค่าวิกฤต (critical point)

ลักษณะของการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ

การทดสอบสมมติฐานทางสถิติ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. **การทดสอบแบบมีทิศทาง** (directional test) การทดสอบนี้มองการทดสอบเพียงด้านเดียว โดยกระทำเมื่อมีเหตุผล หรือความเชื่อมั่นเพียงพอ ในการคาดหวังถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรว่าจะมีทิศทางไปในทางใด ใช้การทดสอบแบบทางเดียวทดสอบสมมติฐาน (one-tailed test)

2. **การทดสอบแบบไม่มีทิศทาง** (non - directional test) ใช้ในกรณีที่ไม่สามารถบอกหรือ คาดคะเนได้ว่า สิ่งที่ต้องการทดสอบนั้น สิ่งใดมากกว่าน้อยกว่า หรือ สัมพันธ์กันในทางใด เช่น ต้องการทดสอบว่า ค่าการวัดที่ได้มาจากแต่ละกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ โดยไม่คำนึงว่าจะแตกต่างกันไปในทิศทางใด ใช้การทดสอบแบบสองทาง (two – tailed test)

ความคลาดเคลื่อนในการตัดสินใจ

ในการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ อาจเกิดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการตัดสินใจได้ ความคลาดเคลื่อนนั้นแบ่งเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. ความคลาดเคลื่อนชนิดที่หนึ่ง (Type I error)

เป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิเสธสมมติฐานเป็นกลาง ทั้งๆที่สมมติฐานเป็นกลางนั้นเป็นจริง ความน่าจะเป็นที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนชนิดที่หนึ่ง คือ ระดับความมีนัยยะสำคัญทางสถิติ (level of significance) ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้คลาดเคลื่อน

2. ความคลาดเคลื่อนชนิดที่สอง (Type II error)

เป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น เนื่องจากการยอมรับสมมติฐานเป็นกลาง ทั้งๆ ที่สมมติฐานเป็นกลางนั้นไม่เป็นจริง

ในทางสถิติ ถือว่า ความคลาดเคลื่อนชนิดที่หนึ่ง คือ ความน่าจะเป็นที่จะปฏิเสธสมมติฐานเป็นกลางที่เป็นจริง และความคลาดเคลื่อนชนิดที่สอง คือ ความน่าจะเป็นที่จะยอมรับสมมติฐานเป็นกลางที่ไม่เป็นจริง

ขั้นตอนการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ

การทดสอบสมมติฐานทางสถิติมี 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. ตั้งสมมติฐานทางสถิติ กำหนดการคาดคะเนความสัมพันธ์ระหว่างค่าพารามิเตอร์ ตั้งแต่สองตัวขึ้นไป ในรูปโครงสร้างทางคณิตศาสตร์ โดยเขียน เป็นสมมติฐานเป็นกลาง และทางเลือก
2. กำหนดระดับนัยยะสำคัญทางสถิติโดยคำนึงถึงความน่าจะเป็น ในการที่จะปฏิเสธสมมติฐานเป็นกลางมากน้อยเพียงใด
3. กำหนดสถิติทดสอบ โดยเลือกให้ตรงที่ต้องกระทำ การจะใช้เป็นสถิติแบบพาราเมตริก (parametric statistic) หรือ แบบนอพาราเมตริก (non – parametric statistic) นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิจัย ระดับของการวัด หรือระดับของข้อมูล วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และขนาดกลุ่มตัวอย่าง
4. หาจุดวิกฤต และเขตวิกฤต ซึ่งจะเป็นตำแหน่งที่ใช้บ่งชี้ แบ่งเขตระหว่าง เขตการยอมรับกับเขตการปฏิเสธสมมติฐานเป็นกลาง
5. คำนวณหาค่าสถิติ
6. การสรุป หรือตัดสินใจ

การสรุปการทดสอบสมมติฐาน

1. กรณีทดสอบแบบทางเดียว

ถ้าค่าสถิติที่คำนวณได้ มากกว่าค่าสถิติจากตาราง จะปฏิเสธสมมติฐานเป็นกลาง ค่าสมมติฐานที่คำนวณได้น้อยกว่าค่าสถิติจากตาราง จะยอมรับสมมติฐาน เป็นกลาง

2. กรณีทดสอบแบบสองทาง

ถ้าค่าสถิติที่คำนวณได้ มากกว่าค่าสถิติจากตารางเป็นบวก หรือค่าสถิติที่คำนวณได้น้อยกว่าค่าสถิติจากตารางเป็นลบ จะปฏิเสธสมมติฐานเป็นกลาง

ถ้าค่าสถิติที่คำนวณได้น้อยกว่าค่าสถิติจากตารางเป็นบวก หรือค่าสถิติที่คำนวณได้มากกว่าค่าสถิติจากตารางเป็นลบ จะยอมรับสมมติฐานเป็นกลาง

ตัวอย่างการตั้งสมมติฐานการวิจัย

การตั้งสมมติฐานการวิจัยมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการตั้งปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนั้นตัวอย่างนี้จะกล่าวถึงทุกส่วนที่สัมพันธ์กัน เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นของการตั้งสมมติฐานการวิจัย สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐานและการสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

งานวิจัยเรื่อง **คุณค่าข้าวของสีอมวลชนไทยในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์** (วิโรจน์ ศรีหิรัญ,2560)

ปัญหาการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของประชาชนผู้บริโภคข่าวในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์เป็นอย่างไร

2. ประชาชนผู้บริโภคว่ามีทัศนคติต่อคุณค่าข้าวของสีอมวลชนไทยในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ของประชาชนผู้บริโภคว่า

2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนผู้บริโภคว่าที่มีต่อคุณค่าข้าวในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์

สมมติฐานการวิจัย

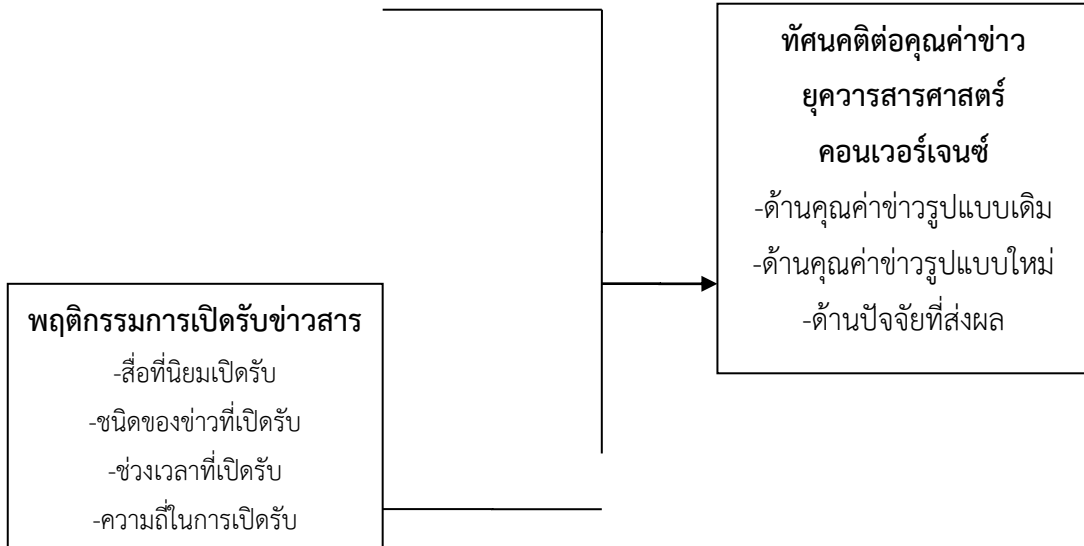
1. ประชาชนผู้บริโภคว่าที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณค่าข้าวของสีอมวลชนไทยยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ ต่างกัน

2. ประชาชนผู้บริโภคว่าที่มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณค่าข้าวของสีอมวลชนไทยยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ ต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์
ของประชาชนผู้บริโภคว่า

- เพศ
- อายุ
- อาชีพ

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 กลุ่ม ใช้สถิติ t-test
2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติ One way ANOVA โดยหากมีความแตกต่างกัน จะหาความแตกต่างของแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการของ Scheffe

ตัวอย่างของการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 2.1 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย (T-Test) ระหว่าง เพศ กับ

ทัศนคติของประชาชนต่อคุณค่าข่าวของสื่อมวลชนไทยยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์

ทัศนคติต่อคุณค่าข่าว ยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์	ชาย (N=183)		หญิง (N=217)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านคุณค่าข่าวรูปแบบเดิม	3.62	.32	3.64	.42	-0.37	.00*
ด้านคุณค่าข่าวรูปแบบใหม่	4.08	.53	3.77	.45	6.29	.00*
ด้านปัจจัยที่ส่งผล	3.48	.53	3.72	.61	-4.04	.00*

โดยรวมทุกด้าน	3.73	.39	3.71	.44	.58	.00*
---------------	------	-----	------	-----	-----	------

* $P < .05$

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนผู้บริโภครูปแบบที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณค่าข้าวของสื่อมวลชนไทยยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ ต่างกัน สามารถสรุปผลการทดสอบได้ดังนี้

จากตาราง 2.1 พบว่า ประชาชนผู้บริโภครูปแบบที่มีเพศแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณค่าข้าวของสื่อมวลชนไทยยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ ในด้านคุณค่าข้าวรูปแบบเดิม ด้านคุณค่าข้าวรูปแบบใหม่ ด้านปัจจัยที่ส่งผล และโดยรวมทุกด้าน ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีระดับทัศนคติมากกว่าเพศหญิงในด้านคุณค่าข้าวรูปแบบเดิมและด้านปัจจัยที่ส่งผล ส่วนเพศหญิงมีระดับทัศนคติมากกว่าเพศชายในด้านคุณค่าข้าวรูปแบบใหม่และโดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญ

สรุป

การทำวิจัยนั้น การตั้งหรือกำหนดปัญหาวิจัยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากกับการกำหนดวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย โดยอาศัยวิธีการทบทวนทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กระบวนการดังกล่าวเป็นการสร้างแนวคิดตามที่กล่าวมาแล้ว โดยอาจจำแนกได้เป็นลำดับสามขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นแรก “การตั้งปัญหาวิจัย” นักวิจัยจะเผชิญกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ แล้วเกิดความอยากรู้อยากเห็นว่าทำไมจึงเกิดเหตุการณ์เช่นนั้น จากนั้นต้องอาศัยการค้นคว้าจากเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงสามารถกำหนดข้อความปัญหาที่ชัดเจนได้

ขั้นที่สอง เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ภายหลังจากสามารถกำหนดปัญหาการวิจัยได้โดยผ่านการคิดวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยจะสามารถเปลี่ยนจากประเด็นปัญหาไปเป็น “วัตถุประสงค์” ได้ โดยที่การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการบอกเจตจำนงของผู้วิจัยว่าต้องการดำเนินการอย่างไร ต่อจากนั้นจึงกำหนด “สมมติฐานการวิจัย” ซึ่งก็คือข้อความเชิงคาดคะเนที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์หรือตัวแปรตั้งแต่สองตัวขึ้นไป

ส่วนในขั้นที่สาม เป็นขั้นตอนการสังเกตการณ์-การทดสอบ-การทดลอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ หากผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยชัดเจน วัตถุประสงค์และกำหนดสมมติฐานถูกต้องสมบูรณ์ดีแล้ว ขั้นตอนของการสังเกตการณ์-การทดสอบ-การทดลองนี้ก็

จะเกิดขึ้นตามมา โดยในทุกขั้นตอนของการวิจัยล้วนเป็นกระบวนการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องอาศัยการสร้างความคิด ความรู้ และทฤษฎีของผู้วิจัย

คำถามท้ายบท

1. การตั้งปัญหาการวิจัยมีหลักการอะไรบ้าง อธิบายโดยยกตัวอย่างปัญหาการวิจัยทางนิเทศศาสตร์ประกอบด้วย

2. จงตั้งปัญหาการวิจัยทางนิเทศศาสตร์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ “สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)” พร้อมระบุเหตุผลประกอบ

3. จากบางส่วนของ “ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย” ด้านล่างนี้ สามารถตั้งเป็นปัญหาการวิจัยได้กี่ข้อ อะไรบ้าง

“ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีความสนใจศึกษาว่าผู้ชมโทรทัศน์ระบบดิจิทัลที่เป็นประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าอยู่ในพื้นที่เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยและรวดเร็วที่สุดของประเทศนั้นจะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมและความพึงพอใจต่อโทรทัศน์ระบบดิจิทัลอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งบุคลิกภาพทางประชากรศาสตร์ในด้านต่างๆ ของชาวกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังสนใจศึกษาว่าดิจิทัลทีวีที่ประกอบกิจการในปัจจุบันนี้มีทิศทางการดำเนินงานในด้านต่างๆ อย่างไร จากมุมมองความคิดเห็นของนักวิชาการสื่อสารมวลชนและนักวิชาชีพโทรทัศน์” (ประพจน์ ณ บางช้าง,2559)

4. สมมติฐานการวิจัยมีแหล่งที่มาได้อย่างไรบ้าง และสมมติฐานมีความสำคัญอย่างไรกับการวิจัย

5. อธิบายให้ชัดเจนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก “ตัวอย่างการทดสอบสมมติฐาน” ด้านล่างนี้ มาอย่างน้อย 3 ข้อ

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ประชาชนผู้ใช้เฟซบุ๊กที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กเชิงประชาสัมพันธ์ต่างกัน แสดงผลการทดสอบตามตาราง 2.2 ดังต่อไปนี้ (วิโรจน์ ศรีหิรัญ,2561)

ตาราง 2.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย (t-test) ระหว่าง เพศ กับ ความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กเชิงประชาสัมพันธ์

ความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊กเชิงประชาสัมพันธ์	ชาย (N=169)		หญิง (N=243)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านความน่าเชื่อถือ	3.84	.52	3.74	.54	1.888	.060

ด้านความทันสมัย	4.03	.54	4.08	.54	-.777	.437
ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	3.83	.51	3.92	.52	-1.631	.104
ด้านประโยชน์ทางธุรกิจ	3.90	.63	3.89	.58	.152	.879
โดยรวมทุกด้าน	3.90	.43	3.91	.40	-.100	.921

* $P < .05$

จากตาราง 2.2 พบว่า ประชาชนผู้ใช้เฟซบุ๊กที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กเชิงประชาสัมพันธ์ในทุกด้านและโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

ชาลิสสา มากแผ่นทอง.(2559).การวิจัยการสื่อสาร.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ประพจน์ ณ บางช้าง.(2559).ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมกับบุคลิกภาพทางประชากรศาสตร์

ของชาวกรุงเทพมหานครที่มีต่อการเปิดรับชมโทรทัศน์ระบบดิจิทัล.งานวิจัย ทุน
สนับสนุนจากสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ปาริชาติ สถาปิตานนท์.(2550).ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

_____.(2557).ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร.พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรทิพย์ พิมลสินธุ์. 2551).การวิจัยเพื่อการประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 6.กรุงเทพฯ : โฟร์พรีนติ้ง.

วิโรจน์ ศรีหิรัญ.(2560). คุณค่าข่าวของสื่อมวลชนไทยในยุควารสารศาสตร์ คอนเวอร์เจนซ์.

งานวิจัย ทุนสนับสนุนจากสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

_____. (2561). **พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กเชิงประชาสัมพันธ์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. งานวิจัย ทุนสนับสนุนจากสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สมเดช รุ่งศรีสวัสดิ์..(2548). **การวิจัยนิเทศศาสตร์**. เอกสารประกอบการสอน คณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

_____. (2561).**การพัฒนาการสื่อสารภาพลักษณ์และตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวอำเภอ**
บางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม บนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของชุมชน
อย่างยั่งยืน. งานวิจัยทุนสนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (.วช)ใน
วารสาร **นิเทศศาสตร์ปริทัศน์** .วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีที่ 21 ฉบับที่ 2
มกราคม-มิถุนายน 2561.

Joann Keyton. (2006). **Communication Research**. 2 nd Ed. New York : McGraw-Hill.

เว็บไซต์

ณัฐรุธ แก้วสุทธา.(2556).**ปัญหาการวิจัยคือหัวใจของกระบวนการวิจัย**. วันที่สืบค้น 31

พฤษภาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/516994>

เอมอร จังศิริพรภรณ์.(2560).**การกำหนดปัญหา วัตถุประสงค์ สมมติฐานและตัวแปรในการวิจัย**. วันที่สืบค้น 29 พฤศจิกายน 2560. เข้าถึงได้จาก

<http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/re4.htm>

.....